

Кривцов А.О.¹, Кривцов О.В.², Царенко О.О.³

Kryvtsov A.,

Kryvtsov O.,

Tsarenko O.

ВІДОБРАЖЕННЯ ТРАНСПОРТНИХ ЛІТАКІВ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «АНТОНОВ» У РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ НУМІЗМАТИКИ

REFLECTION OF TRANSPORT AIRCRAFT OF THE STATE ENTERPRISE «ANTONOV»
IN THE DEVELOPMENT OF MODERN NUMISMATICS

АНОТАЦІЯ:

Дана робота присвячена транспортним літакам Державного підприємства «Антонов», зокрема: АН-225 «Мрія», АН-2, АН-140, АН-124 «Руслан», АН-132, АН-74 та АН-148, які відображені в пам'ятних монетах з дорогоцінних та недорогоцінних металів України та Островів Кука. Досліджено геральдичні знаки, які відображені на монетах.

ВСТУП

Українські транспортні літаки є найвідомішими та найбільшими на планеті. Саме вони є провідними літальними апаратами повітряних сил та авіаційних компаній багатьох держав. Єдиним літакобудівним підприємством в Україні є Державне підприємство «Антонов», який входить до складу державного концерну «Укроборонпром». Підприємство славиться своїми літаками ще з ХХ століття, адже провідні спеціалісти-літакобудівники розробили найбільший транспортний літак на планеті АН-225 «Мрія», найбільший у світі моторний біплан АН-2, вантажно-пасажирський авіалайнер АН-140, один із найбільших

¹ студент факультету підготовки офіцерів запасу за контрактом

Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, Україна

² начальник групи факультету перепідготовки та підвищення кваліфікації авіаційного персоналу

Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, Україна

³ канд. політ. наук, керівник напряму розвитку молодіжної науки

Громадська організація «Молодіжний центр наукової діяльності», Україна

This work has been republished [without change]. First publication: Кривцов, А., Кривцов, О., & Царенко, О. (2021). ВІДОБРАЖЕННЯ ТРАНСПОРТНИХ ЛІТАКІВ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «АНТОНОВ» У РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ НУМІЗМАТИКИ. *Грааль Науки*, (10), 194-201. DOI 10.36074/grail-of-science.19.11.2021.037.

серійних транспортних літаків у світі АН-124 «Руслан», середньоміагістральний транспортний літак АН-132, транспортний літак для роботи в арктичних умовах АН-74, регіональний пасажирський літак АН-148 та багато інших. На сьогоднішній день експлуатаційне забезпечення даних серій літаків додатково надає Державне підприємство «Авіалінії Антонова», послугами якого користуються чимало країн світу [1].

На честь найбільших та найвідоміших транспортних літаків, Національний банк України та Уряд Островів Кука впродовж 2002-2018 років випустили пам'ятні монети з дорогоцінних та недорогоцінних металів. Монети Національного банку України входять до серії «Літаки України» [4; 5].

ОСНОВНА ЧАСТИНА

В 2002 році Національний банк України випустив пам'ятні монети із нейзильберу та срібла на честь транспортного літака АН-225 «Мрія». Даний літак є найбільшим у світі, аналогів якому не існує. Побудований і розроблений в 1988 році на ДКБ «Антонов» та Київському авіаційному виробничому об'єднанні, які на сьогоднішній день є Державним підприємством «Антонов». Спочатку АН-225 «Мрія» був призначений для космічних потреб, зокрема для транспортування космічних кораблів «Буран» в рамках програми «Енергія-Буран». Після закриття програми АН-225 «Мрія» було модифіковано та проведено реконструкцію, з метою перевезення надважких вантажів. З початку ХХІ століття даний літак неодноразово брав участь у транспортуванні гуманітарних та військових великогабаритних вантажів, а також моногабаритних енергокомплектуючих деталей для електростанцій та вітряних парків. Неодноразово АН-225 «Мрія» встановлював світові рекорди в сфері транспортної авіації [1; 4].

Номінал недорогоцінної монети складає 5 гривень, а дорогоцінної – 20 гривень. Дизайн обох монет є аналогічним [4].

На аверсі монети в центральній частині зображено малий Державний герб України, який прикрашений стилізованими променями сонця, крила, зірками та птахами, що символізують вільний небесний простір, космічні досягнення та безкрайнє небо, авіаційну сферу. У верхній частині зазначено країну-емітента та рік випуску монети. В нижній частині зазначено номінал монети [3; 4].

На реверсі зображено по центру стилізований фрагмент літака АН-225 «Мрія» під час польоту над злітно-посадочною смугою. У верхній частині зазначено серію монети «ЛІТАКИ УКРАЇНИ». В нижній частині по центру зображено логотип Державного підприємства «Антонов» та зроблено напис «АН-225 «МРІЯ» [4].

Рис. 1,2. Пам'ятні монети «АН-225 «Мрія» з недорогоцінних та дорогоцінних металів (аверс і реверс, 2002 рік, Україна)

В 2008 році Уряд Островів Кука випустив пам'ятну монету зі срібла та золотим покриттям на честь літака АН-225 «Мрія». Номінал монети складає 1 долар Островів Кука [5].

Рис. 3. Пам'ятна монета «АН-225 «Мрія» (аверс і реверс, 2008 рік, Острови Кука)

На аверсі монети зображено портрет королеви Великої Британії та королівств Співдружності Єлизавети II, навколо якого зроблено написи «ELIZABETH II», «ONE DOLLAR», «COOK ISLANDS», «2008» [5].

На реверсі в центральній частині зображено стилізований фрагмент транспортування літаком АН-225 «Мрія» космічного корабля багаторазового використання «Буран», які вкриті золотом. У верхній частині зроблено напис «ANTONOV 225» та «MRYIA». В нижній частині зображено логотип Державного підприємства «Антонов» [5].

В 2002 році Національний банк України випустив пам'ятні монети із нейзильберу та срібла на честь транспортного літака, біплана АН-2. Даний літак є найпершим літальним апаратом Державного підприємства «Антонов», який був побудований в 1947 році. АН-2 є єдиним літаком, серійне виробництво якого продовжується близько 70 років. Даний літак призначений для перевезень пасажирів, вантажів на місцевих повітряних лініях. Також він використовується у лісопожежній та сільськогосподарській авіації. АН-2 знаходиться у експлуатації повітряних сил багатьох країн світу [1; 4].

Рис. 4,5. Пам'ятні монети «АН-2» з недорогоцінних та дорогоцінних металів (аверс і реверс, 2002 рік, Україна)

Номінал недорогоцінної монети складає 5 гривень, а дорогоцінної – 10 гривень. Дизайн обох монет є аналогічним. Реверс монет є аналогічним до усіх монет серії «Літаки України» [4].

На реверсі монети в центральній частині зображено стилізований літак АН-2 на ґрунтовій злітно-посадочній смузі, що характеризує індивідуальні технічні здібності зльоту та посадки літака. У верхній частині зроблено напис «ЛІТАКИ УКРАЇНИ». В нижній частині зображено логотип Державного підприємства «Антонов» та зроблено написи «АН-2» і «АН-2» [4].

В 2008 році Уряд Островів Кука випустив пам'ятну монету зі срібла та золотим покриттям на честь літака АН-2. Номінал монети складає 1 долар Островів Кука [5].

Рис. 6. Пам'ятна монета «АН-225 «Мрія»
(аверс і реверс, 2008 рік, Острови Кука)

На аверсі монети зображено портрет королеви Великої Британії та королівств Співдружності Єлизавети II, навколо якого зроблено написи «ELIZABETH II», «ONE DOLLAR», «COOK ISLANDS», «2008» [5].

На реверсі в центральній частині зображено стилізований фрагмент літака АН-2 на лижах покритий золотом на фоні зимового лісу. У верхній частині зроблено напис «ANTONOV 2» та «COLT» (кодове ім'я НАТО). В нижній частині зображено логотип Державного підприємства «Антонов» [5].

В 2004 році Національний банк України випустив пам'ятні монети із нейзильберу та срібла на честь регіонального авіалайнера АН-140. Перший політ літака АН-140 відбувся у 1997 році. АН-140 відноситься до нового покоління літаків з турбогвинтовими двигунами та може забезпечувати вищий рівень комфорту для пасажирів, технічних характеристик для вантажів, а також дотримуватися екологічних стандартів [1; 4].

Рис. 7,8. Пам'ятні монети «АН-140» з недорогоцінних та дорогоцінних металів (аверс і реверс, 2004 рік, Україна)

Номінал недорогоцінної монети складає 5 гривень, а дорогоцінної – 10 гривень. Дизайн обох монет є аналогічним. Реверс монет є аналогічним до усіх монет серії «Літаки України» [4].

На реверсі монети в центральній частині зображено стилізований літак АН-140 під час польоту. У верхній частині зроблено напис «ЛІТАКИ УКРАЇНИ». В нижній частині зображено логотип Державного підприємства «Антонов» та зроблено написи «АН-140» і «АН-140» [4].

В 2005 році Національний банк України випустив пам'ятні монети із нейзильберу та срібла на честь одного із найбільших транспортних літаків у світі АН-124 «Руслан». АН-124 «Руслан» є однією із вершин технічного та творчого прогресу колективу Державного підприємства «Антонов». Даний літак був найбільшим літальним апаратом у світі до появи АН-225 «Мрія». Перший політ літака відбувся у 1982 році. Всього випущено 55 літаків. Літак призначений для транспортування військових великогабаритних вантажів, локомотивів, деталей літаків, яхт тощо. На сьогоднішній день АН-124 «Руслан» спільно з АН-225 «Мрія» є світовим рекордсменом та важливим і потужним літаком у світовій індустрії авіаційних перевезень [1; 4].

Рис. 9,10. Пам'ятні монети «АН-124 «Руслан» з недорогоцінних та дорогоцінних металів (аверс і реверс, 2005 рік, Україна)

Номінал недорогоцінної монети складає 5 гривень, а дорогоцінної – 20 гривень. Дизайн обох монет є аналогічним. Реверс монет є аналогічним до усіх монет серії «Літаки України» [4].

На реверсі монети в центральній частині зображено стилізований літак

АН-124 «Руслан» під час польоту над аеродромом. У верхній частині зроблено напис «ЛІТАКИ УКРАЇНИ». В нижній частині зображено логотип Державного підприємства «Антонов» та зроблено написи «АН-124» і «РУСЛАН» [4].

Також літак АН-124 «Руслан» спільно з бопланом АН-2 зображений на пам'ятній монеті, яка присвячена видатному авіаконструктору Олегу Костянтиновичу Антонову (1906—1984). Дана монета випущена в 2006 році Національним банком України. Номінал монети складає 2 гривні, виготовлена із нейзильберу. Монета належить до серії «Видатні особистості України». Олег Костянтинович Антонов був одним із провідних авіаконструкторів, авіакосмічних інженерів, винахідників та викладачів ХХ століття. Під його керівництвом були розроблені транспортні літаки АН-26, АН-32, АН-72, АН-124 «Руслан», багатоцільові літаки АН-2, АН-14, АН-28 та багато інших. Також Олег Антонов спеціалізувався на безпілотній авіації та на розробці дельтапланів. На честь Олега Костянтиновича названо Державне підприємство «Антонов» [1; 4].

Рис. 11. Пам'ятна монета «Олег Антонов»
(аверс і реверс, 2006 рік, Україна)

На аверсі монети зображено два літаки АН-124 «Руслан» та АН-2. Саме ці літаки розроблені під керівництвом Олега Антонова. Над літаками зображено малий Державний герб України та зроблено написи «НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ» і «2006». В нижній частині зазначено номінал монети [4].

На реверсі зображено портрет Олега Антонова на фоні креслення літака з лівої сторони. Праворуч зображено логотип Державного підприємства «Антонов». Навколо портрету зроблено написи «ОЛЕГ АНТОНОВ» і «1906-1984» [4].

В 2008 році Уряд Островів Кука випустив пам'ятну монету зі срібла та золотим покриттям на честь літака АН-124 «Руслан». Номінал монети складає 1 долар Островів Кука [5].

Рис. 12. Пам'ятна монета «АН-124 «Руслан»
(аверс і реверс, 2008 рік, Острови Кука)

На аверсі монети зображено портрет королеви Великої Британії та королівств Співдружності Єлизавети II, навколо якого зроблено написи «ELIZABETH II», «ONE DOLLAR», «COOK ISLANDS», «2008» [5].

На реверсі в центральній частині зображено стилізований фрагмент літака АН-124 «Руслан» під час зльоту. У верхній частині зроблено напис «ANTONOV 124» та «CONDOR» (кодове ім'я НАТО). В нижній частині зображено логотип Державного підприємства «Антонов» [5].

В 2018 році Національний банк України випустив пам'ятні монети із нейзильберу та срібла на честь середньоміжгістрального транспортного літака АН-132. АН-132 є модифікацією літака АН-32. Перший політ відбувся у 2017 році [4].

Рис. 13,14. Пам'ятні монети «АН-132» з недорогоцінних та дорогоцінних металів (аверс і реверс, 2018 рік, Україна)

Номінал недорогоцінної монети складає 5 гривень, а дорогоцінної – 10 гривень. Дизайн обох монет є аналогічним [4].

На аверсі монети в центральній частині зображено сонце зі стилізованими променями, крила, зірок та птахів, що символізують вільний небесний простір, космічні досягнення та безкрайнє небо, авіаційну сферу. Над центральною композицією зображено малий Державний герб України. У верхній частині зазначено країну-емітента та рік випуску монети. В нижній частині зазначено номінал монети [3; 4].

На реверсі зображено по центру стилізований фрагмент літака АН-132 «Мрія» під час польоту. У верхній частині зазначено серію монети «ЛІТАКИ УКРАЇНИ». В нижній частині по центру зображено логотип Державного підприємства «Антонов» та зроблено написи «АН-132» та «АН-132» [4].

В 2008 році Уряд Островів Кука випустив дві пам'ятні монети, першу - зі срібла та золотим покриттям, другу – зі срібла, на честь літака АН-74. Номінал монет складає 1 долар Островів Кука. Дизайн обох монет є аналогічним. Транспортний багатоцільовий літак АН-74 є модифікацією літака АН-72. Відноситься до близькомагістральних літаків. Перший політ відбувся у 1983 році [5].

Рис. 15,16. Пам'ятні монети «АН-74»
(аверс і реверс, 2008 рік, Острови Кука)

На аверсі монети зображено портрет королеви Великої Британії та королівств Співдружності Єлизавети II, навколо якого зроблено написи «ELIZABETH II», «ONE DOLLAR», «COOK ISLANDS», «2008» [5].

На реверсі в центральній частині зображено стилізований фрагмент літака АН-74 під час польоту над гірськими масивами. У верхній частині зроблено напис «ANTONOV 74». В нижній частині зображено логотип Державного підприємства «Антонов» [5].

В 2008 році Уряд Островів Кука випустив додатково ще дві пам'ятні монети, першу - зі срібла та золотим покриттям, другу – зі срібла, на честь літака АН-148. Номінал монет складає 1 долар Островів Кука. Дизайн обох монет є аналогічним. АН-148 є високоефективним регіональним пасажирським літаком. Перший політ відбувся в 2004 році. Всього було випущено 48 літаків [2; 5].

Рис. 17,18. Пам'ятні монети «АН-148»
(аверс і реверс, 2008 рік, Острови Кука)

На аверсі монети зображено портрет королеви Великої Британії та королівств Співдружності Єлизавети II, навколо якого зроблено написи «ELIZABETH II», «ONE DOLLAR», «COOK ISLANDS», «2008» [5].

На реверсі в центральній частині зображено стилізований фрагмент літака АН-148 під час польоту на фоні міського аеропорту. У верхній частині зроблено напис «ANTONOV 148». В нижній частині зображено логотип Державного підприємства «Антонов» [5].

ВИСНОВКИ

Тому, базуючись на вищесказаному, можна зробити висновок, завдяки

сучасній нумізматиці можна досліджувати геральдичні елементи авіаційної галузі, історію становлення та розвитку українського літакобудування, ознайомлюватися з монетами країн, моделями та модифікаціями транспортних літаків, вивчати етапи розвитку Державного підприємства «Антонов».

REFERENCES:

- [1] ANTONOV. UNIQUE CAPABILITIES IN AIRRAFT DEVELOPMENT. (2010). Kyiv: DP «Antonov».
- [2] Антонов-148. Регіональний літак. Досвід, звернений в майбутнє. (2010). Київ: ДП «Антонов».
- [3] Пономарьов, А., Артюх, Л., Бетехтіна, Т., Боряк, О., Горленко, В., Гребінь, І., ... Щербій, Г. (1994). Українська минувшина: ілюстрований етнографічний довідник. Київ: Либідь. ISBN 5-325-00592-8.
- [4] Пам'ятні монети України та сувенірна продукція. (2021). Вилучено з: <https://old.bank.gov.ua/control/uk/currentmoney/cmcoin/list>.
- [5] Coin Types from the Cook Islands. (2021). Вилучено з: http://worldcoingallery.com/countries/Cook_isl.html.